

CENTRET FÖR LIVSLÅNGT LÄRANDE

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2024

Innehållsförteckning

1. Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi (CLL).....	2
2. CLL:s målsättningar för 2020–2025.....	3
3. Ett år av ambitiös strategisk planering samt stark fokus på ekonomin	4
3.1 Milstolpar under 2024.....	4
3.2 Ett aktivt verksamhetsår med fokus på verksamhetsutveckling med hållbar ekonomi	5
4. CLL:s personal under 2024	8
5. Ekonomiskt utfall för 2024	9

1. Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi (CLL)

CLL är en särskild enhet vid Åbo Akademi med verksamhet i Åbo och Vasa. CLL:s uppgift är, i enlighet med organisationens instruktion, att ansvara för och utveckla det livslånga och kontinuerliga lärandet vid Åbo Akademi, samt främja samverkan gentemot det övriga samhället, inbegripet:

- planera och anordna öppen universitetsundervisning;
- planera och anordna fortbildning och specialiseringsutbildning;
- främja och stöda Åbo Akademis insatser för livslångt och kontinuerligt lärande internt, nationellt och internationellt;
- ta initiativ till utvecklingsprojekt knutna till kontinuerligt lärande, särskilt rörande regional utveckling;
- delta i av fakulteterna ledda forskningsprojekt; samt
- handha övriga uppgifter som faller inom dess uppgiftsområde.

Under 2024 främjade CLL livslångt och kontinuerligt lärande samt samverkan genom öppen högskoleutbildning, fortbildningar och utvecklingsprojekt. CLL:s verksamhet riktade sig till yrkesverksamma och vuxenstuderande men också i viss mån till ordinarie universitets- och högskolestuderande.

CLL:s ledningsorgan är Rådet för livslångt lärande som har en rådgivande och koordinerande funktion. Den operativa verksamheten leddes av en direktör och en vicedirektör. Organisatoriskt bestod CLL av tre verksamhetsområden och en särskild verksamhet (Skolresurs):

- Öppna universitetet (Öpu) erbjuder universitetsstudier åt alla intresserade utan att de behöver vara inskrivna vid universitetet. Grundläggande kriterier för Öpu är öppenhet i antagningen och motsvarighet med examensutbildningen. Kursutbudet består till stor del av nätkurser med flexibla studiemöjligheter. Öpustudier är också en väg till examensstudier då man via Öpulen kan ansöka om studieplats.
- Samverkan och hållbar utveckling koordinerar och medverkar i utvecklingsprojekt med målsättningen att i samverkan med den offentliga och privata sektorn svara mot samhällets och arbetslivets utvecklings- och kompetensbehov genom att omsätta akademiskt kunnande och

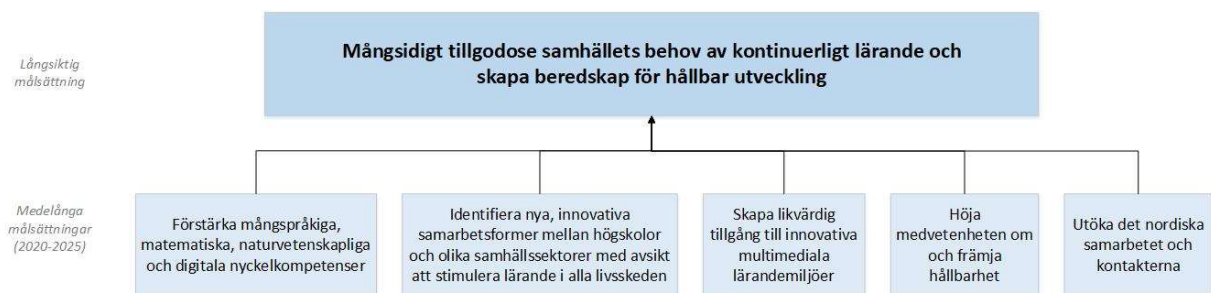
tillämpa forskning i utvecklings- och fortbildningsaktiviteter. Verksamheten inkluderar också *Baltic University Programme* och *Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi*.

- Pedagogik och lärarfortbildning erbjuder fortbildning och kompetensutveckling för personer som är verksamma inom skola och utbildning. Verksamhetsområdet arbetar med personalgrupper på alla stadier, från småbarnspedagogik, grundläggande utbildning, andra och tredje stadiet samt med utbildningens stödtjänster. Fokus ligger på högkvalitativ pedagogisk fortbildning samt teori och praktik baserad på forskning och erfarenhet.
- Skolresurs är en allfinlandssvensk aktivitetshelhet vars huvudmålsättning är att öka intresset för matematik, naturvetenskaper och teknik bland barn och ungdomar. Skolresurs främjar också rekrytering till naturvetenskapliga och tekniska universitets- och yrkeshögskolestudier och arbetar aktivt för en växelverkan mellan skolor, högre utbildning och näringsliv samt erbjuder möjligheter för lärare att bygga på sina ämneskunskaper och utveckla ett innovativt lärande.

2. CLL:s målsättningar för 2020–2025

Centret för livslångt lärande arbetar enligt organisationsspecifika målsättningar och tidsbestämda åtgärder, samt med mätare som möjliggör systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten. CLL:s långsiktiga målsättning är att mångsidigt tillgodose samhällets behov av kontinuerligt lärande och skapa beredskap för hållbar utveckling, se graf 1.

Graf 1: CLL:s långsiktiga målsättning och medellånga målsättningar 2020-2025

Med kontinuerligt lärande avses allt lärande med syfte att utveckla kunskaper och färdigheter inom utbildningen, arbets-, privat- och samhällslivet. Kontinuerligt lärande sker inte enbart inom ramen för den formella utbildningen, utan också i arbetslivet, i vardagen och på fritiden.

CLL:s medellånga målsättningar (2020–2025) var att:

- Förstärka mångspråkiga, matematiska, naturvetenskapliga och digitala nyckelkompetenser;
- Identifiera nya, innovativa samarbetsformer mellan högskolor och olika samhällssektorer med avsikt att stimulera lärande i alla livsskeden;
- Skapa likvärdig tillgång till innovativa multimediala lärandemiljöer;
- Höja medvetenheten om och främja hållbarhet;
- Utöka det nordiska samarbetet och kontakterna.

Inom verksamheten läggs därutöver stor tonvikt vid att förstärka och upprätthålla aktiviteternas vetenskapliga grund samt ett levande samarbete med Åbo Akademis fakulteter och ämnen.

3. Ett år av ambitiös strategisk planering samt stark fokus på ekonomin

3.1 Milstolpar under 2024

Året 2024 karaktäriserades dels av diskussioner kring ÅA:s ekonomi, vilket återspeglades i CLL:s verksamhet och processer. Den ekonomirelaterade diskussionen inleddes med ett försiktigt bud om ”bekymmersamt läge” i januari 2024, då rektor också inledde processer för en balansering av ÅA-ekonomin. CLL deltog i formuleringen av två ekonomiprojekt som tog fokus på hur (i) Öpu- och KLL¹-verksamheten samt (ii) av CLL implementerade utvecklingsprojekt kunde göras ännu mer kostnadseffektiva utan att ge avkall på kvalitet. CLL deltog också i formuleringen av en ansökan om strategisk KLL-finansiering från UKM. Målsättningen med det planerade strategiprojektet var att involvera bredare ÅA-lager i KLL-arbete som är mer behovs- och forskningsbaserat samt lönsamt och pedagogiskt kvalitativt än tidigare, och som karaktäriseras av tydliga processer och ansvarsfördelning. Ansökan bemöttes positivt och ÅA beviljades finansiering för vidareutveckling av KLL-verksamheten i slutet av året.

Det ekonomiska läget vid ÅA fortsatte dock att vara utmanande och i oktober utlystes ett ÅA-internt anställningsstopp och i december inleddes omställningsförhandlingar som vid årets slut ännu inte slutförts. KLL-verksamhetens framtid väckte diskussion och oro CLL-internt då förhandlingarna främst gällde administrativ personal. Samtidigt kunde man CLL-internt konstatera att året varit mycket framgångsrikt med tanke på externt mobiliserade resurser för KLL-projekt och att CLL:s bokslut antagligen skulle uppvisa ett plus.

Året 2024 karaktäriserades också av ambitiös strategisk planering som tog sig många uttryck. Inom ÅA som helhet godkände styrelsen ÅA:s strategi 2030. Formuleringen av CLL:s verksamhetsplan för 2025 tog avstamp i strategins målsättningar, samt ett av rektor definierat fokusområde som lyfte fram vikten av att ”[a]rbeta för att antalet avlagda studiepoäng i KLL ökar med 20 % från 2023 års nivå samt höja lönsamheten via försäljning av utbildningar [och] analysera framtida samhällsbehov som ÅA prioriterar inom KLL”. Den slutliga verksamhetsplanen, som också diskuterades inom Rådet för livslångt lärande, kom för CLL:s del att innehålla fyra uppdaterade övergripande målsättningar, nämligen:

1. Utveckla det befintliga utbudet inom kontinuerligt och livslångt lärande samt arbeta fram och pilotera nytt utbud.
2. Utveckla processer, kvalitet, pedagogik och lönsamhet knutna till kontinuerligt och livslångt lärande.
3. Stärka CLL-verksamhetens hållbarhetsdimensioner samt projektverksamhetens samhällseffekt och forskningskoppling.
4. Med hjälp av kontinuerligt och livslångt lärande bidra till ÅA:s studentrekrytering och genomströmning.

Den strategiska planeringen inbegrep också arbetet kring ÅA:s kommande strategiska vägkartor. CLL ledde arbetsgruppen kring vägkartan för kontinuerligt lärande. Under senhösten 2024 lämnade arbetsgruppen in ett utkast med två övergripande målsättningar, nämligen (i) ÅA har ekonomiskt hållbar och vinstbringande verksamhet knuten till kontinuerligt och livslångt lärande (8 åtgärder) och (ii) Kontinu-

¹ KLL = Kontinuerligt och livslångt lärande

erligt och livslångt lärande är brett förankrat inom ÅA:s verksamhet (9 åtgärder). Före årsskiftet formulerades också prioriterade åtgärder för 2025. Rådet för livslångt lärande hördes under processens gång.

3.2 Ett aktivt verksamhetsår med fokus på verksamhetsutveckling med hållbar ekonomi

2024 var ett aktivt verksamhetsår för CLL. En mängd utvecklingsåtgärder vidtogs i syfte att ytterligare förbättra kvaliteten av livslångt och kontinuerligt lärande i Åbo Akademis regi, inom ramen för de ekonomiska förutsättningarna. CLL deltog i arbetet med bland annat:

- det nationella [Digivision 2030](#)-projektet som bl.a. utvecklar en plattform (*opin.fi*) via vilken kontinuerligt och livslångt lärande ska erbjudas;
- [DUTAR](#)-projektet, med målsättning att med hjälp av digitala och virtuella metoder göra utbildningen vid ÅA mer lättillgänglig för både studenter och personer i arbetslivet;
- [CHARM-EU](#)-alliansens arbetspaket kring kompetensutveckling; och
- Åbo Akademis ledningsgrupp för hållbarhet, med uppgift att främja universitetets arbete för hållbar utveckling inom ramen för utbildning, forskning, samverkan och livslångt lärande;
- [Turku Åbo Summer School](#).

Övriga milstolpar på CLL-nivå inbegrep:

- En uppdaterad ÅA-avgiftspolicy samt höjning av Öpuavgifterna vid Åbo Akademi.
- Godkänd Erasmus+-ackreditering som öppnar nya möjligheter för kompetensutveckling.
- Flytt av ansvaret för Hangö Sommaruniversitet till Svenska Folkskolans Vänner (SFV).
- Framgångsrik ibruktagnin av AboCRIS-systemet.

Inom CLL:s verksamhetsområden främjades livslångt och kontinuerligt lärande gentemot ett flertal målgrupper och i flera olika sammanhang. Framgångar i arbetet inkluderade bl.a.:

Vid Öppna universitetet

- Togs ett nytt anmälningssystem och betalmodulen kopplat till kurshanteringsverktyget Peppi i bruk under höstterminen, samtidigt som ÅA:s avgiftspolicy uppdaterades så att kursavgifter infördes för Öpus kurser, mot tidigare terminsavgifter. Öpus målgrupp externa vuxenstudenter var fortsättningsvis väl representerad i mängden avlagda sp.
- Fortsatte utvecklingsarbetet med Opin.fi som är en gemensam tjänst för finländska universitet och högskolor med ett mångsidigt utbud av öppna studier för alla intresserade. I lanseeringsskedet består Åbo Akademis kursutbud på plattformen av Öpukurser.

Samverkan och hållbar utveckling

Verksamhetsområdet Samverkan och hållbar utveckling har under året utvecklat samarbete och utbud kring kontinuerligt och livslångt lärande med beaktande av de nationella strategierna för det kontinuerliga lärandet, bland annat genom att:

- Framgångsrikt erhålla ESF-finansiering för projekt inom den nationella och de regionala utlysningarna för det kontinuerliga lärandet. Projekten som finansieras är: Kontinuerligt lärande i samverkan – utveckling av framtidens lärtigar (Lärsam), Oodi – Samverkan mellan Navigatörer och utbildning som stöd för unga vuxnas deltagande i utbildning, JOE – Ett ekosystem för kontinuerligt lärande i Egentliga Finland och Yliopistoverkosto jatkuvan oppimisen edelläkävijänä.

- Stärka samarbetet med övriga svenskspråkiga utbildningsaktörer samt UCEF-nätverket för gemensamt och koordinerat samarbete inom utvecklingen av det kontinuerliga lärande.
- Utveckla förutsättningar för att via nationellt projektsamarbete med Itä-Suomen yliopisto, Lapin yliopisto, Tampereen yliopisto, Turun yliopisto, Oulun yliopisto, Vaasan yliopisto och Åbo Akademi utveckla flexibla KLL-tjänster som berör mikromeriter i linje med det nationella ramverket för mikromeriter.
- Bidragit till att utveckla KL-fortbildningar som genererat studiepoäng för bland annat ledare inom social- och hälsovård; Pro Digi Lead (20 sp), för bibliotekssektorn; biblioteksfortbildning (7 sp), för vägledare inom flera sektorer; Karriärvägledning för framtiden (9 sp), samt erhållit ny UKM-finansiering för en specialiseringsutbildning för Karriärvägledare (30 sp) som planeras starta 2025.
- Det internationella universitetsnätverket **Baltic University Programme (BUP)** expanderade med nästan 20 nya medlemsuniversitet under år 2024. Det avspeglar sig på att antalet sökande per evenemang eller kurs ökar. Några axplock gällande BUP Finland och det associerade sekretariatet vid Åbo Akademi:
 - BUP Teachers' Course – ESD in Higher Education (motsvarar 5 ECTS). Den femte kursen avslutades våren 2024 och på hösten startade den sjätte. Den senare hade över 115 anmälningar och 31 lärare från tio länder blev valda till kursen, av vilka ca 20 slutförde kursen våren 2025. Två workshoppar ordnades, en vid ÅA i oktober, en vid Maria-Curie Skłodowska University i Polen. God respons från bägge kurser.
 - Distansworkshopen BUP Teachers' Day ordnades under våren, denna gång med temat *How to bring the science of compassion into higher education*, 40 deltagare.
 - Planer för ett nytt koncept kring vandrande kurser testades i mindre skala genom medverkan i kursen *Pilgrim for Peace*, arrangerad av Mittuniversitet i Sverige och terminskickoff för BUP-Finlands medlemmar med en upptäcktsfärd genom tid och rum tillsammans med två ÅA-historiker. En finansieringsansökan för en vandrande kurs, BUP-Walks, inlämnad under hösten.
 - I samarbete med Öpu ordnades två distanskurser under hösten: *Introduction to ESD – Education for Sustainable Development* (5 ECTS) med 48 deltagare från tio länder (32 via BUP, 8 via Charm-EU och 8 via ÅA), samt *The Baltic Sea Environment – Challenges and Solutions* (5 ECTS) med 30 deltagare (24 via Öpu och ÅA, 4 BUP och 2 Charm-EU).
 - Seminariet BUP RaP Roadshow kombinerade prof. Walter Leal from Hamburg University of Applied Sciences och BUP Research and Publications Office besök med presentationer kring hållbarhetsprojekt från de finländska BUP-medlemshögskolorna.

Skärgårdsinstitutet

- Tidskriften Skärgård utkom för 47:e året med följande temanummer: Livet, människan och biosfären; Sommarvisten; Säkerhet; Traditioner och kulturarv. Samarbete med ÅA-ämnet internationell marknadsföring under hösten, där tidskriften Skärgård utgjorde fallstudie i två kurser.
- Seminariet Forum för skärgårdsforskning arrangerades två gånger under året tillsammans med Skärgårdshavets Unesco biosfärområde. Årets teman: bobarhet och skärgårdslitteratur.

- Projektet Habitability – för livskraftiga och bobara skärgårds- och vattenområden avslutades och nätverket som byggts upp på gräsrotsnivå överfördes till föreningen Finlands öar – Suomen saaret. Vidareutveckling av konceptet bobarhet fortsätter i Skärgårdsinstitutets regi.
- Projektet SALT – Skärgård och landsbygd i samverkan avslutades med såväl fysiskt avslutningsseminarium för pilotkommunerna i Nagu, som ett webinarium kring projektets policyrekommendationer. Båda tillfällena var välbesökta.
- Skärgårdsinstitutet är projektpart i havsforskningscentret, Centre for Sustainable Ocean Science, som är en av ÅA:s interna spetsforskningsenheter finansierad av Stiftelsen för Åbo Akademi 2024–2028.

Pedagogik och lärarfortbildning

Verksamhetsområdet Pedagogik och lärarfortbildning hade ett framgångsrikt år 2024. Totalt hanterades 45 projekt. Verksamhetsområdet satsade på att verkställa fortbildningar inom kontinuerligt lärande i samarbete med fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier och bland annat framtidsbygget 6 sp, mentorskap 5 sp och utbildningsledarskap 25 sp resulterade i helheter där deltagarna avlade studiepoäng för sina prestationer.

Samarbete med de finlandssvenska aktörerna inom bildningsfältet var intensivt under året och verksamhetsområdet deltog i förverkligandet av flera stora fortbildningsdagar som t.ex. Hållbarhetsfestivalen i Pedersöre som lockade ca 700 lärare och en konferens kring bedömning i samverkan med landskapsregeringen på Åland för ca 200 lärare.

Projektverksamheten riktade sig till personal inom småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och andra stadiet kring teman som hållbarhet, bedömning, AI, ledarskap m.m. Antalet deltagare i fortbildningarna var ca 4 300.

Utöver projektverksamheten har verksamhetsområdet även handhaft ett stort antal säljuppdrag. Totalt ca 40 godkända offerter till en summa på ca 179 000 euro. Dessa uppdrag varierar i storlek och omfattning och uppdragsgivarna representerar många olika organisationer och kommuner. Särskilt populärt har offertuppdrag kring AI, bedömning, ledarskap och välbefinnande varit.

Skolresurs

Året 2024 var ett mycket positivt rekordår för Skolresurs ur många synvinklar:

- Nytt rekord nåddes gällande det totala antalet evenemang som ordnades under året, 223 st.
- Deltagarantalet för lärare var också det högsta som uppmätts så långt bakåt i tiden det finns samlat data (dvs sedan 2013), 1 814 lärardeltagare.
- Skolresurs var med och arrangerade den stora internationella lärarkonferensen SonS2024, som programmässigt var en succé och bl.a. ledde till ett nytt statsfinansierat (UBS) lärarfortbildningsprojekt inom LUMA-nätverket *Opettajalta opettajalle* (sve: Lärare emellan) där Skolresurs nu är med.
- Deltagarantalet i aktiviteter riktade till barn och unga, slog alla tiders rekord, 7 850 deltagare. ÅA:s synlighet på Stafettkarnevalen utgör här en viktig del.
- Besöken från språkbadsskolor i Åboregionen till Aurum (Åbo Akademi och Åbo universitet) med vetenskapsverkstäder för finskspråkiga gymnasie studerande i LUMA-labbet, Sibbo språkbadsskola som dels fick en lärarfortbildning i "Flexibel matematik" och elevaktiviteter med samma tema för hela skolan, var nya fina landvinningar som kunde räknas in.

- Och ytterligare projektet ”Klimatet och det finländska näringslivet” där målet är att fungera som en länk mellan den finländska industrin, universiteten och skolvärlden, där slutfördes under 2024 den första piloteringsfasen och i skrivande stund har Skolresurs erhållit finansiering för en fortsättning på 2 år från 2 olika håll.

4. CLL:s personal under 2024

CLL:s personalstyrka i sin helhet var stabil under året jämfört med året 2023. Mer detaljerade data om personalen vid CLL återfinns i tabellerna 1 och 2.

Tabell 1: Personalkategorier samt könsfördelning inom personalen (2024)

	Anställda vid CLL (medeltal för året)	Andel av CLL:s anställda (%)
Samtliga anställda 2023	60	100
Tillsvidare anställda	33	55
Tidsbundet anställda	27	45
Heltidsanställda	46	77
Deltidsanställda	14	23
Undervisande personal	0	0
Övrig personal	60	100
Män	13	22
Kvinnor	47	78

Tabell 2: CLL-personalens åldersfördelning (2024)

Ålderskategori	Medeltal för 2023 (antal personer)	Andel av CLL:s anställda (%)
21–40	14	23
41–59	37	62
60–68	7	12
69–	2	3
63– *	6	10

* även inkluderade i kategorierna 60–68 samt 69–.

Under 2024 gick en CLL-anställd i pension.

5. Ekonomiskt utfall för 2024

Styrelsens beslut (9.6.2023) om att placera Språkcentret utanför CLL innebär att Språkcentret och CLL från och med 1.1.2024 utgjorde separata ekonomiska resultatenheter. Detta behöver beaktas vid jämförelser av CLL:s utfall för år 2024 med tidigare år. Därför presenteras utfallet här i två tabeller: en inklusive Språkcentret och en exklusive Språkcentret.

Tabell 3: Ekonomiskt utfall (euro) för CLL åren 2021–2024, *) OBS: Åren 2021–2023 inkluderar Språkcentret!

CLL (inkl. Språkcentret 2021–2023)	2021(*)	2022(*)	2023(*)	2024
Basfinansiering, avkastnings- och donationsmedel (ÅA)	4 112 884	3 857 482	3 722 577	2 008 018
Affärsverksamhet	240 584	265 717	121 640	189 872
Samfinansierad verksamhet	1 015 620	1 056 761	899 629	811 883
Statsbidrag	719 026	872 925	928 717	897 589
Övriga intäkter	190 783	296 718	376 692	462 434
Projektens periodisering	307 616	334 690	345 821	289 862
Intäkter totalt	6 588 785	6 684 293	6 395 076	4 659 658
Lönekostnader	-4 801 693	-5 275 595	-5 244 968	-3 574 289
Verksamhetens övriga kostnader	-402 717	-613 632	-751 120	-634 635
Interna kostnader och hyror	-772 400	-775 807	-666 538	-388 860
Kostnader totalt	-5 976 810	-6 665 034	-6 662 626	-4 597 784
Resultat	611 974	19 260	-267 550	61 874

Tabell 4: Ekonomiskt utfall (euro) för CLL 2022–2024, exkl. Språkcentret

CLL (exkl. Språkcentret)	2022	2023	2024
Basfinansiering, avkastnings- och donationsmedel (ÅA)	2 008 507	1 904 741	2 008 018
Extern finansiering	2 831 250	2 682 226	2 651 640
Intäkter totalt	4 839 757	4 586 967	4 659 658
Lönekostnader	-3 910 481	-3 721 733	-3 574 289
Övriga kostnader	-581 393	-687 337	-634 635
Interna kostnader och hyror	-409 341	-347 653	-388 860
Kostnader totalt	-4 901 215	-4 756 723	-4 597 784
Resultat	-61 458	-169 756	61 874

De totala intäkterna för året uppgick till 4 659 658 euro, vilket innebär en ökning med 72 691 euro jämfört med 2023. De totala kostnaderna uppgick till 4 597 784 euro, vilket är en minskning med 158 939 euro jämfört med föregående år. Det slutliga resultatet för CLL under 2024 blev därmed ett överskott på 61 874 euro, vilket betyder att enhetens ekonomiska resultat var ca 345 000 euro bättre än budgeterad (godkänd budget: –283 552 euro).

Basfinansieringen ökade något för Öppna universitetets del. Även överföringen från fakulteterna till Öpu, som baseras på antalet studiepoäng avlagda av examensstuderande, ökade något. Den uppgick till 384 192 euro, vilket är 66 096 euro mer än år 2023. Den externa projektfinansieringen låg kvar på en stabil nivå. Affärsverksamhetsintäkterna ökade med 68 000 euro, vilket speglar den ökade efterfrågan på utbildningstjänster.

Även övriga intäkter, som främst består av deltagaravgifter, ökade under året. Öppna universitetet höjde sina kursavgifter från och med 1.8.2024, vilket bidrog till att deltagarintäkterna steg till 162 000 euro – en ökning med 63 000 euro jämfört med 2023. Båda specialiseringsprogrammen inom psykoterapi, som CLL arrangerar i samarbete med ämnet psykologi, är i full gång. Deltagaravgifterna för dessa program uppgick till närmare 245 000 euro.

Inga stora förändringar noterades i intäkterna för de projekt som är samfinansierade (fonder, stiftelser mm.) eller för de projekt som får statsbidrag. Verksamheten uppvisar naturliga variationer beroende på vilken tid under året som projekten startar. Under 2024 inleddes flera fleråriga projekt, däribland strukturfondsprojekten JOE, Oodi och Lärsam.

Lönekostnaderna minskade något jämfört med 2023, delvis till följd av förändringar i semesterskulden, men även tack vare lägre arbetsgivaravgifter. Bland verksamhetens övriga kostnader ingår köpta tjänster för totalt 356 000 euro, varav 208 000 euro är kopplade till de två pågående psykoterapiutbildningarna. Resekostnaderna minskade från 219 891 euro till 171 000 euro.